

BirdLife Malta żzoqq b'suċċess frieħ tal-Garni għall-ewwel darba Wieħed minnhom meħlus lura fis-selvaġġ

BirdLife Malta rnexxielha żzoqq u tkabbar b'suċċess żewġt ifrieħ tal-Garnija (Yelkouan Shearwater) li nstabu wara li kienu waqgħu mill-bejta. Aktar kmieni din il-gimġha l-ikbar minn dawn iż-żewġt ifrieħ inħeles billi tpoġġa f'bejta artifiċjali (*nest box*) f'waħda mill-kolonji tal-Garni fuq l-irdumijiet.

Iż-żewġt ifrieħ li kienu għadhom kif faqqsu nġabru minn sidien ta' dgħajjes f'okkażjonijiet differenti fl-inħawi tal-Blue Grotto fiż-Żurrieq.

L-ewwel ferħ salvat, li nġhata l-isem 'Baħar', kellu biss ftit jiem u kien jizen biss 32 gramma meta nġabar. Minn dakinhar, taħt il-kura ta' BirdLife Malta, Baħar kompli jikber u jsir aktar b'saħħtu kuljum u fl-aħħar jiem beda jtella' r-rix li juri li bil-mod il-mod qed isir adult.

It-tieni ferħ, li ssemma 'Carmel', kien akbar u aktar b'saħħtu minn Baħar meta ġie mgħoddi f'idejn BirdLife Malta. Hu nġhata dan l-isem għas-sid tad-dgħajja li salvah minn fuq il-baħar, Carmel Caruana.

Dan kien l-ewwel esperiment tat-tip tiegħu fuq il-Garni. Iż-żewġt ifrieħ it-tnejn li huma tkabbru minn BirdLife Malta li l-membri tagħha żaqqewhom skont in-normi xjentifiċi stabbiliti. Carmel, l-ikbar ferħ li illum jizen 390 gramma, ukoll qed ikabbar ir-rix imma xorta għad għandu xi ftit tal-pil ta' ferħ.

"Nistgħu nġhidu li Carmel issa żviluppa biżżejjed biex jista' jtir u għalhekk tpoġġa f'bejta artifiċjali – li tkun forma ta' kaxxa ddisinjata apposta għall-Garni – u nħeles fl-Irdum tal-Madonna li hu wieħed mis-siti fejn insibu kolonja ta' dawn l-għasafar tal-baħar. Issa jkun irid iqatta' ammont ta' ġranet hemmhekk biex jidra l-post sakemm effettivament isir membru tal-popolazzjoni lokali tal-Garni f'dan is-sit," spjega Nick Piludu, kordinatur tal-konservazzjoni ta' BirdLife Malta.

"B'dak li għamilna, imitajna l-proċess naturali tat-tkabir tal-frieħ, meta l-ġenituri jhallu lill-frieħ tagħhom fil-bejta wara li jkunu żaqqewhom sew sakemm il-frieħ ma jkollhomx triq oħra ħlief li jtilqu għal rashom ifittxu l-ikel," żied jgħid Piludu.

Dawn il-frieħ qed jinħelsu fiż-żmien tas-sena meta normalment il-ġenituri jabbandunawhom fuq l-irdumijiet biex jaħsbu għal rashom u jsiru indipendenti.

Il-post magħżul biex jinħelsu fih, l-Irdum tal-Madonna, hu sit Natura 2000 u fih insibu l-akbar kolonja ta' dawn l-għasafar tal-baħar f'Malta.

Grazzi għal għajnuna finanzjarja mill-Fondazzjoni HSBC Malta, f'dan is-sit fl-aħħar snin kien qed isir programm ta' kontroll tal-firien li se jwassal biex tiġi eliminata din it-theddida għall-bajd tal-Garni u għall-frieħ ta' din l-ispeċi f'dawn l-inħawi. Fil-fatt, għall-ħelsien lura fis-selvagg tal-ewwel ferħ tal-Garni miżquq minn BirdLife Malta kienu preżenti l-Corporate Sustainability Managers ta' HSBC Bank Malta Astrid Micallef Saliba u Glenn Bugeja. Bis-saħħa ta' dan il-programm iffinanzjat mill-fondazzjoni tal-HSBC, dan is-sit issa hu ħieles minn kull periklu għal frieħ bħal Baħar u Carmel biex jitħallew jibdedw ħajja indipendenti fuq il-baħar.

"Permezz tal-appoġġ kontinwu li l-Fondazzjoni HSBC Malta qed tagħti lil BirdLife Malta qed ikun żgurat li din l-NGO tkompli tipprovdi ħabitat sigur għall-Garni fl-Irdum tal-Madonna. L-għan tagħna, permezz ta' din is-sħubija, hu li mhux biss nipprovdu appoġġ finanzjarju lil BirdLife Malta, imma wkoll li nipromwovu l-għarfien tal-importanza tal-Garni u tal-ħarsien tiegħu fost il-pubbliku," qalet Astrid Micallef Saliba.

Il-Garni hu l-aktar speċi ta' għasafar tal-baħar ta' Malta li tinsab taħt theddida u n-numru tagħhom qed jonqos sew fil-Mediterran. Minħabba r-rata baxxa ta' riproduzzjoni tagħhom f'ħafna mill-kolonji, ġew ikklassifikati globalment bħala 'Vulnerabli' fir-*Red List* tal-ispeċi li jinsabu taħt theddida tal-Unjoni Internazzjonali għall-Konservazzjoni tan-Natura (IUCN). Koppji tal-Garni jkollhom biss ferħ wieħed fis-sena u f'każ li jtilfu l-bajda jew il-ferħ ma jerggħux ibidu tul dik is-sena.

Din l-ispeċi ilha taħt il-lenti tar-riċerka u l-ħidma ta' konservazzjoni ta' BirdLife Malta għal dawn l-aħħar għaxar snin. Ibda mill-proġett LIFE Yelkouan Shearwater li ffoka fuq l-akbar kolonja tal-Garnija fl-Irdum tal-Madonna fl-Aħrax tal-Mellieħa sal-proġett LIFE Arcipelagu Garnija (1) imniedi riċentement li hu t-tielet proġett ta' riċerka dwar l-għasafar tal-baħar li qed jiffoka speċifikament fuq din l-ispeċi u qed jindirizza t-theddid li dan l-għasfur jiffaċċja bl-azzjonijiet tal-bniedem fil-kolonji prinċipali fejn ibejjet.

F'tentattiv biex aktar għasafar minn dawn ibejtu f'Malta, hu ppjanat li jitpoġġew madwar 300 bejta artifiċjali (*nest box*) bħal dawk ta' Baħar u Carmel. Bejn dawn iż-żewġ proġetti kien hemm il-LIFE+ Malta Seabird Project (2), proġett ieħor kofinanzjat minn fondi Ewropej li ġie fi tmiemu uffiċjalment ftit jiem ilu u li wassal biex il-Gvern Malti ddikjara tmien zoni marittimi protetti ġodda għall-għasafar tal-baħar, fosthom erbgħa speċifikament għall-Garnija. Dawn tħabbru uffiċjalment nhar it-Tlieta.

BirdLife Malta tappella lill-pubbliku biex iżomm għajnejh miftuħin għal frieħ tal-Garni waqt l-istaġun meta dawn il-frieħ iħallu l-bejta tagħhom. Dan l-istaġun, għall-Garni (Yelkouan Shearwaters) u ċ-Ċief (Scopoli's Shearwaters) itul minn Ġunju sa Ottubru. Minħabba l-problema tat-tniġġis tad-dawl (*light pollution*)

f'Malta, frieħ li jkunu qed iħallu l-bejta għall-ewwel darba sikwit jispicċaw diżorjentati u billejl itiru 'l ġewwa lejn l-art minflok lejn il-baħar għax jifixxlu d-dawl artifiċjali mal-orizzont. F'każ li xi ħadd isib xi ferħ minn dawn, għandu jikkuntattja mill-ewwel lil BirdLife Malta.

TMIEM

Għal aktar informazzjoni, ikkuntattja lil:

Nathaniel Attard

BirdLife Malta Communications Manager

Tel: 2134 7645/6 Ext. 512

Cell: 9947 4705

Email: nathaniel.attard@birdlifemalta.org

Holoq utli:

1. BirdLife Malta tniedi LIFE Arċipelagu Garnija – proġett ta' €1.3 miljun kofinanzjat minn fondi Ewropej <http://bit.ly/1UwMG3s>
2. Tmien *marine Important Bird Areas* (IBAs) għall-għasafar tal-baħar ikkonfermati minn BirdLife International wara r-rizultati miksuba mill-proġett LIFE+ Malta Seabird Project <http://bit.ly/1ZKwllw>. Dan wassal biex aktar kmieni din il-ġimgħa tħabbru l-ewwel *marine Special Protection Areas* (SPAs) għall-gzejjer Maltin <http://bit.ly/298OAs5>
3. Biex issir membru ta' BirdLife Malta <http://birdlifemalta.org/become-member/>

Ritratti jistgħu jitnizzlu minn: <https://we.tl/nx3r4M3min>

1. Baħar ta' ftit jiem
2. Baħar qed isir aktar b'saħħtu kuljum
3. Carmel ta' ftit ġimgħat
4. Carmel ftit jiem qabel inħeles
5. Il-Kap tar-Riċerka ta' BirdLife Malta Dr Ben Metzger (xellug) u l-Conservation Coordinator Nick Piludu (lemin) iħejju biex jagħmlu ċurkett lil Carmel
6. Carmel qed jitwaħħallu ċ-ċurkett qabel inħeles
7. Il-Corporate Sustainability Managers ta' HSBC Malta Astrid Micallef Saliba u Glenn Bugeja jingħaqdu ma' uffiċjali ta' BirdLife Malta fuq l-Irdum tal-Madonna biex isegwu l-ħelsien ta' Carmel, wieħed mill-frieħ tal-Garnija

Filmati jistgħu jitnizzlu minn: <https://we.tl/nCHDDjuuo7>

1. Shearwater chicks hand-reared for the first time (format MOV)
2. Shearwater chicks hand-reared for the first time (format MP4)

HSBC Malta Foundation

Għat-tfal f'diffikultà, l-ambjent u l-wirt kulturali

Nota lill-Editor: Il-Fondazzjoni HSBC Malta hi impenjata li tinvesti fil-komunità lokali u trid li toħloq benefiċċji fit-tul għas-soċjetà. Il-Fondazzjoni tagħmel dan billi tappoġġa programmi li jagħmlu differenza għal tfal f'diffikultà, għall-ambjent u għall-patrimonju tal-wirt kulturali. Il-Fondazzjoni taħdem mill-qrib ma' għadd ta' negozji u organizzazzjonijiet li ma jaħdmux għall-qligħ lokali oħra li huma rispettabbli. Il-Fondazzjoni timmira li tagħmel investimenti soċjali fit-tul u tidhol fi sħubija

aktar milli sempliċiment tagħti donazzjonijiet. Il-Fondazzjoni hi kburija bl-impjegati tal-HSBC li jikkontribwixxu għal karitajiet u kawzi li għandhom għal qalbhom. Fl-istess waqt, l-HSBC iħegġeg lill-impjegati tal-bank biex jieħdu sehem attiv f'inizjattivi appoġġjati mill-Fondazzjoni HSBC Malta. Il-Fondazzjoni HSBC Malta taħdem b'mod aktar wiesa' mal-Grupp HSBC biex tagħmel l-aqwa użu mir-riżorsi u l-ħiliet ta' bank globali għall-benefiċċju tal-komunità lokali Maltija.